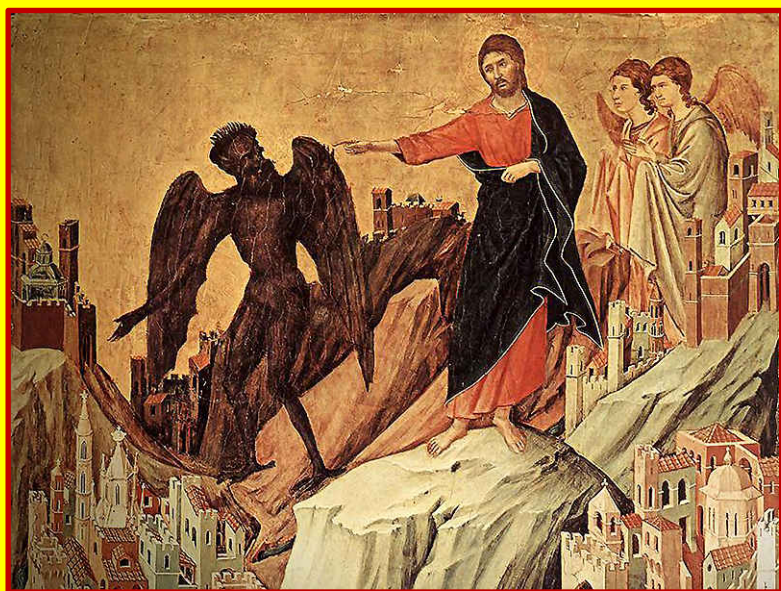

Lutherläsaren 96

INNEHÅLL

LEDAREN. *Gammallutherskt gudstjänstliv.*

Av Kristian Norrback..... 3

FÖRSTA SÖNDAGEN I FASTAN

Jesus segrar över frestelserna, Mark. 1:12-13.

Av Joel Snickars..... 8

LUTHER OM MATT. 4:1-11.

Texten översatt av Kristian Norrback 13

SAMTIDEN UNDER LUPPEN. Analys av företeelser i vår samtid
som har kyrklig dimension. Kommentar av.....

Boris Sandberg,

Nattvard on-line?..... 17

LUTHERS KOMMENTAR ÖVER GENESIS 11.

Av Tord Carlström..... 23

LUTHER OM LUK. 24:46-47.

Ur andaktsboken, **Spis och föda** (1978), s. 350-352.....33

UPPROP. En vädjan om ekonomiskt bidrag åt Lutherläsaren.

Lutherläsarnas styrelse genom Kristian Norrback..... 35

REDAKTIONSROUTEN..... Bakpärmen

PÄRMBILDEN: *Jesu frestelse*, av den italienske konstnären **Duccio di Buoninsegna** (ca. 1255-1319).

LUTHERLÄSAREN

NR 96 - FEBRUARI 2021

Gammallutherskt gudstjänstliv

Av Kristian Norrback

I församlingarna känns pandemin – som ser ut att fortsätta in på ett andra år – i att de flesta samlingar och normala gudstjänster har ställts in. Gudstjänsterna "strömmas" över nätet, och bara vissa församlingar räknar med att fler än "funktionärerna" – filmare, datorkunniga, kantor och präst – är närvarande, på några orter tillåts högst tio personer delta.

En lutherläsare kan trösta sig med Luthers betoning av att det först och sist är Guds ord – läst, hört, förkunnat – som det handlar om i gudstjänsten: *"Den kristna församlingen samlas inte för något annat än att Guds ord predikas och man ber där, också om det sker helt kort, enligt ordet: **Herrens namn ska***

förkunnas i Sion och hans lov i Jerusalem, när folk och riken samlas för att tjäna Herren.¹ (Ps. 102:22f).¹ Det allt avgörande, Guds ord, förmedlas ju också över nätet.

Det nya är både inspirerande och oroande. Ställda inför tvånget att "hålla distans" har församlingar och organisationer villigt eller tvekande märkt hur mycket som faktiskt kan göras genom sociala media, lokal-tv och radio!

Nya möjligheter finns – också för Lutherläsarnas mötes- och gudstjänstverksamhet.

Det oroande är att vi nu vänjer oss vid att kyrkan är stängd på söndag morgon – gudstjänsten ersätts ju av något "på nätet". Det är en ovana som kanske framöver påskyndar nedläggningen av kyrkor där gudstjänst hittills firats och bön hållits varje söndag utan avbrott genom århundraden. *"Det verkar som om man knappt kan stänga kyrkorna fort nog"*, skriver prästen **Rune Imberg** om den svenska situationen i *Kristet perspektiv* 4/2020.

Ett annat problem är tudelningen av oss kristna i dem som är "datoriserade" och dem som inte är det. För den som använder dator, platta eller smarttelefon finns nu ett större utbud än någonsin av gudstjänster att ta del av – orsakat av pandemin! – av de kristna som däremot inte är datoriserade "tas även det sista". *Dessa ofta äldre kristna får inte glömmas bort i teknikyrkan!*

Men den kristna som är *läsare* har dock något **"som inte ska tas ifrån henne"** (Luk. 10:42).

¹ Luthers korta skrift "Om gudstjänstordningen i församlingen", 1523. St. Louis-utgåvan X, 220.

Gudstjänstlivet är föreningen Lutherläsarnas halva syfte: *"att verka för ett ökat lutherskt trosmedvetande och befordra ett gammallutherskt gudstjänstliv"* (§3).

Liksom i resten av samhället är traditionella samlingar inte möjliga nu, samtidigt som nya lösningar med sociala media blir aktuella. Vad är "gammallutherskt gudstjänstliv"?

Benämningen "gammalluthersk" (*altlutherisch*) har en del av sin historia i 1800-talets Tyskland. Reformationen delades tidigt upp i en luthersk och en reformert sida – med början i religionssamtalen i Marburg 1529, då man kunde enas i allt utom i Nattvardens innebörd – som levde sida vid sida i länder, furstendömen och städer. Det nya var nu att den politiska makten genomförde "uniering" av gamla lutherska och reformerta samfund, särskilt i Preussen. Samfund som inte böjde sig kallades "separerade" och "gammallutherska", församlingar och kyrkor som höll fast vid sin kontinuitet genom tre århundraden till reformationen.²

Idag står "gammalluthersk" fortfarande för kontinuiteten till 1500-talets reformation uttryckt i de lutherska bekännelseskriterierna. Vad betyder då närmare bestämt ett "gammallutherskt gudstjänstliv"?

En lämplig text är Luthers inledning till Den tyska mässan (*Deutsche Messe*) 1526. Texten behandlades i ledaren i LL 92³ i november 2019. Luther presenterar här hur mässan förutom på latin numera 1526 också firades på tyska i Wittenberg.

² Ett resultat av den tyska kyrkohistorien är gammallutheraner från Sachsen som emigrerade till USA och som efter en historia där lever idag som Missouri- och Wisconsinssynoderna, betydande konservativa lutherska samfund.

³ Kan läsas på www.lutherlasaren.org. Obs, ny adress!

Några betoningar han gör:

- 1) Wittenbergs lösningar 1526 får inte uppfattas som någon "lag" för andra församlingar. Andra kristna vill kanske göra på annat sätt, eller har ännu bättre lösningar.
- 2) Luther skiljer på den traditionella, offentliga gudstjänsten, öppen för alla i kyrkan, och "den rätta evangeliska ordningen," som inte skulle var öppen eller offentlig.

Luther vill behålla den offentliga gudstjänsten, på latin för studerande och teologer (Wittenberg var universitetsstad), och på tyska för alla. Den är av största betydelse för att fostra och lära kristen ungdom, alltså en *pedagogisk* motivering, och den finns också för att dra in "mannen på gatan" till Guds ords hörande, det vill säga en *evangeliserande* motivering.

Samtidigt tänker Luther på en "rätt, evangelisk" gudstjänst som inte skulle vara öppen, utan som medvetna kristna skulle ansluta sig till.⁴ Den skulle inte behöva liturgiska former, utan dop, nattvard, undervisning – och kyrkotukt – skulle brukas i enkelhet. Luther konstaterar ändå att *han inte har de personer* som skulle utgöra den "troendeförsamling" han tänker på. Så vitt vi vet blev alltså en liturgisk, historisk, offentlig gudstjänst modellen i fortsättningen inom den lutherska kyrkan.

Från det här kan några slutsatser dras gällande "gammallutherskt gudstjänstliv" i dagens situation. "Gammalluthersk" är inte någon lag som slår fast ett visst språkbruk, en viss kyrkohandbok, eller ens en viss bibelöversättning – 1917 och *Folkbibeln* torde vara i bruk bland lutherläsare. Det nämnda pedagogiska och evangeliserande motivet betyder att det som avhandlas framför allt måste vara begripligt för mottagaren –

⁴ Se LL 92 s. 5—6.

ungdomen, sekulariserade människor (jämför Luthers tyska bibelöversättning som ville vara begriplig). Öppenheten i uttrycksformerna är däremot inte en öppenhet i innehållet, i läran, i bekännelsen. Liksom enhetssamtalen i Marburg 1529 stupade på en enda trosartikel, den om Kristi verkliga närvaro brödet och vinet – och det inte blev någon ”protestantisk front” – så kunde inte gammallutheranerna i Preussen 1817 tvingas in i en ”union”, och så håller en gammallutheran idag fast vid den evangelisk-lutherska bekännelsen från 1577. Det gammallutherska gudstjänstlivet är uttryck för det lutherska trosmedvetandet.

”Gudstjänsten som fortfarande är i bruk överallt har ett kristet, fint ursprung, liksom predikoämbetet. Men liksom predikoämbetet är fördärvat av de andliga tyrannerna, är gudstjänsten fördärvad genom hycklarna. Liksom vi inte avskaffar predikoämbetet, utan strävar efter att återupprätta det, så avser vi inte heller att överge gudstjänsten, utan att verkligen få den i användning.”⁵

⁵ St. Louis-utgåvan X:220.

Första sönda- gen i fastan

*Jesus segrar över
frestelserna*

Av Joel Snickars

Genast förde Anden [Jesus] ut i öknen, och han var i öknen under fyrtio dagar och frestades av Satan. Han levde bland de vilda djuren, och änglarna betjänade honom.

– Mark. 1:12-13 –

Jesus blev döpt innan anden förde honom till öknen. Därför vill jag allra först stanna inför Jesu dop. Sedan ska vi se på prövningen Jesus övervann och hur han kan hjälpa oss i motgångar.

Genom dopet begravs vår mänskliga natur för att vi ska uppstå med Jesus, enligt romarbrevets sjätte kapitel. Att tänka detta över Jesu liv blir konstigt. Genom Jesu dop

förenades han med sin framtida död och när han stod upp ur vattnet lever han det nya livet. Även om detta är en märklig kombination innehåller den en del sanning.

Jesus vandrade genom jordelivet precis som vi. Han hade känslor precis som vi, även om han stod emot frestelserna. Av någon orsak skulle Jesus begravas i vattnet för att uppstå med ett löfte: **“Detta är min son, den älskade, i honom har jag min glädje”**. Någon form av pånyttfödelse hände alltså under Jesu dop, även om pånyttfödelsen där ser annorlunda ut från vår.

Med denna bakgrund vill jag se att Jesus dras ut i öknen. Jesus behövde visserligen inte omvända sig eftersom han rakt igenom är helig. Men precis som alla andra människor kommer ut i det vanliga livet efter dopet, drogs Jesus ut i frestelser i öknen. Där står djävulen och berättar hur Gud borde agera när Jesus hamnar

ut för fara. Precis som djävulen i allmänhet gör, missbrukar han Bibeln för att synda mot Gud. Detta är mycket vanligt idag. Vi ska se på de referat djävulen använde åt Jesus i öknen och hur samma verser missbrukas av djävulens tjänare idag.

Den första punkten djävulen frestar Jesus på, enligt Matteusevangeliet, är Jesu avsaknad av mat. Jesus hade varit 40 dagar utan mat och blev till slut hungrig. Djävulen vet att Jesus är hungrig och föreslår att Jesus ska trolla fram bröd, vilket vi vet att han är kapabel till när som helst. Ändå vet Jesus att vi behöver mycket annat än mat för dagen. Vi behöver framför allt Guds ord och omsorg om själen. Omsorgen om själen är något som även den jordiska kyrkan prioriterar sekundärt idag. Det kan vi se genom Korona pandemin.

När det finns teknisk risk för att smittas av Korona stänger man gudstjänsterna

och slutar fira nattvard, för att föregå med gott exempel i samhället. De flesta människor förstår ändå att människor som sitter 10 meter från varandra i en kyrka är mindre benägna att smitta varandra än i ett köpcentrum. Precis som djävulen ville att Jesus skulle avstå från sin fasta av hälsoskäl, vill han att vi idag ska avstå från att fira gudstjänst av hälsoskäl. Vi behöver ändå minnas att det finns en typ av hälsa som är mycket viktigare än den jordiska hälsan. Den andliga hälsan som ger evigt liv är viktigare.

En annan aspekt av första frestelsen är behoven vi ser i våra medmänniskor. Detta märkte jag starkt av i Australien. Vi blev ständigt erbjudna mat och boende och den givmildheten är jag glad över men jag frågar mig om hjälpen går i god jord. Folk förväntade sig att vi hade rest slut på alla pengar. Att vi antagligen festat slut på det mesta och behövde mat och

pengar. I vissa fall stämmer säkert denna nöd. Men sådana ekonomiskt utsatta människor kan ha något annat behov som är ännu större. De kan ha en evighet i helvetet som väntar. De kan ha tillräckligt med pengar för att köpa mat sedan tidigare, men pengarna går till knark. När hjärtat är vänt från Gud på dylikt sätt behöver de vandra genom sina prövningar för att få rätt prioriteringar i livet. Ändå finns en röst i oss som hela tiden vill ge dem tillfälliga lösningar. Om Jesus hade förvandlat stenarna till bröd hade han fått en *"quick fix"*. Han hade sluppit sin hunger men han hade inte fått den praktiska utbildning Gud skulle ge honom. I teorin visste Jesus visserligen allt, men Gud ville att han skulle vandra den lidande vägen för att få den erfarenhet vi behöver tröst av. När Jesus vandrade genom prövningen har han erfarenheten att vara hungrig. Han vet hur det är

att frestas. Han kan vandra med oss genom våra motgångar, för han har redan vandrat där.

Den andra frestelsen djävulen kom med var att Jesus borde kasta sig ner, för Gud ska befalla sina änglar att skydda honom. Djävulen använder alltså Bibeln för att förvränga innehållet. Jesus besvarar frestelsen med en annan Bibelvers. Även om Gud ska beskydda oss så ska vi inte fresta Gud, utan följa hans bud så länge det bara beror på oss själva. Ifall vi tar saken i egna händer och litar på Guds hjälp kan Gud ge motgångar åt oss för att omvända oss. Detta gör han av ren kärlek till oss.

Att använda ett bibelställe för att föra fram villolära är grunden för alla jordiska rörelser. Och det är ofta väment. När Fariséerna gjorde sina regler för livet var deras mål att uppfylla hela Mose lag. På så sätt tänkte de att Guds rike skulle utbredas.

Fortfarande idag har vi många människor som vill föra fram Guds rike genom att ta ett fåtal bibelställen. Man önskar att vi alla ska vara ett, precis som Jesus ber, men man tar det till konsekvensen att den mänskliga naturen ska förena oss kristna. Istället för att alla ska omvända sig till Gud, förenas många modernt kristna i att vi inte omvänder oss från vår syndiga natur, utan istället bejakar den. Andra vill stå upp för Jesus genom att vara eniga med kätterska predikanter, som man själv inte håller med. Man försvarar påvens lära inför hedningar, för att visa på kristen enhet utåt. Alla dessa exempel är missbruk av lösryckta Bibelord.

När Jesus önskar att vi alla ska vara ett, ska vi vara ett i Kristus. Vi ska alltså omvända oss från våra synder och leva i anden. När vi lever i Anden blir vi automatiskt enade med alla andra kristna. Ifall vi är enade i denna omvändelse kommer vi inte att behöva

strida om det jordiska. Vi vill alla hålla oss borta från köttets begär. Men denna verklighet är inte fallet i den jordiska kyrkan.

För att hedningarna ska attraheras av vår tro behöver vi vara äkta i våra liv. Det är få som dras till tron för att vi försvarar öppna villolärare. Istället ser hedningarna bara att vi är inkonsekventa som å ena sidan försvarar en lära som vi å andra sidan förkastar. Med detta sagt får vi gärna säga till hedningarna att vi älskar påven. Vi får gärna säga att vi älskar både **Joe Biden** och **Donald Trump**. Jesus älskar alla människor och därför vill han att alla människor ska omvända sig från sina synder. Därför är det bra att försvara alla andra människors person. Men deras handlingar ska vi inte försvara. Vi behöver aldrig försvara Påvens villoläror. Vi får vara öppna med att det finns saker vi inte kan skriva under, men att vi samtidigt kan säga vad vi tycker är

positivt med påven. Vår ärlighet är ofta mera attraktiv än ett falskt sken av jordisk kärlek.

Ännu en tredje frestelse, i öknen, låter Matteus oss veta. I detta fall försöker djävulen inte ens ta Bibeln till hjälp. Istället kommer en fullständig lögn, som går rakt till köttets önskningsar. Människan vill bli stor och mäktig. Djävulen erbjuder att Jesus ska få alla riken på jorden. Detta kan Jesus möta på två olika sätt. Å ena sidan vet Jesus att det är Gud som har makten att ge alla riken på jorden åt vem han vill. Å andra sidan spelar det ingen roll vad någon annan kan göra för oss, det är ändå Gud vi ska tjäna.

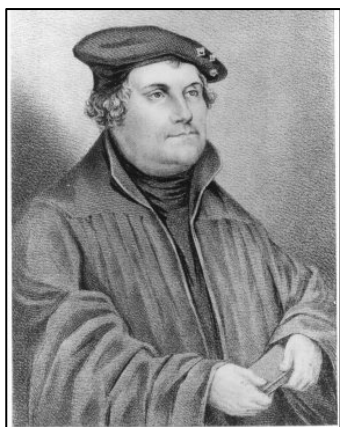
Jesus sa att han inte tänker tillbe någon annan än Gud. Jesus ville inte bygga upp ett jordiskt rike, det visade han redan i öknen genast efter sitt dop. När Jesus vandrade den vägen från början var det inget nytt att han lät sig dödas av Pilatus, för Jesu rike är inte

av denna värld. Hade Jesu rike varit av denna värld hade Pilatus inte haft någon makt över Jesus. Och eftersom Jesu rike inte är av denna värld lockades han inte av att få den jordiska makten över alla riken på jorden. Jesus ville gå ödmjukhetens väg för att tjäna Gud. Den vägen kallar han oss, fortfarande idag, att vandra.

Med avstamp i Bibelställets betydelse vill jag se på vår egen samtid. Vilken öken är det vi alla vandrar genom idag? Vi har en värld som är nedstängd så att våra liv begränsas. Vi kan inte fira Guds-tjänst med alla andra. Vi kan inte dela arbetsplats med alla andra. Vi sitter ensamma en stor del av dagarna för att prövas genom denna eld. I denna tid får vi tröstas av Jesu exempel. Jesus var utan mat och träffade djävulen själv. Jesus blev frestad att bara ge upp, men han vek sig inte.

När hela världen uppmanar oss att leva efter köttet får

vi ändå följa Gud. Vi kan bli hånade för våra beslut, vi måste ompröva våra val, men vi är inga pionjärer, Gud har redan gått igenom prövningen före oss.

Luthers anmärkningar till Matt. 4:1-11⁶

Jesus frestas i öknen

Luther hade i något skede hjälpt en vän, som skulle föreläsa över Matteus, med anmärkningar

till evangeliet, "över bordet, på grund av tidsbrist". 1538 trycktes de utan att det varit Luthers avsikt.⁷

På svenska har vi en diskussion om verben "fresta" och "pröva". En tanke är att människan *frestas* till synd, medan hennes trohet eller ut hållighet *prövas*. Enligt det resonemanget ska det heta "ut-sätt oss inte för prövning" i Fader vår, i stället för "inled oss inte i frestelse" – enligt ordet i Jakobs brev: "Gud frestar ingen". I Luthers tyska används mest ett verb, *versuchen*, *Versuchung*, jämför svenska "försöka". Hebreiskan och grekiskan har inte direkt en motsvarighet till skillnaden i svenska mellan "fresta" och "pröva".

"Sedan fördes Jesus av Anden ut i öknen för att frestas av djävulen. När han hade fastat i fyrtio dagar

⁶ St. Louis-utgåvan VII, 12—15

⁷ St. Louis-utgåvan VII, 5ff

och fyrtio nätter blev han till slut hungrig” (v. 1-2).

Efter Kristi dop, där han kallades och fick of-fentligt vittnesbörd genom Faderns ord, att han ska vara Läraren, blir han nu utsänd att utföra det uppdrag han tagit emot. Men först måste han frestas (*versucht*) och prövas (*geprüft*) som om han först skulle behöva undervisas – som exempel för oss! – så att han inte skulle ta sig an en så stor sak nyomvänd och oprövad, och sedan inte hålla ut i tro på Gud. Det varnar Paulus för gällande ”församlingsföreståndaren”: **Han får inte vara nyomvänd så att han blir högmodig och faller under djävulens dom** (1 Tim. 3:6 och vers 10).

De nyomvända brukar ju vara tappra och ta sig an stora verk men sedan falla och lämna sin tjänst. Kristus prövas tre gånger och bevisar sig värdig:

”Då kom frestaren fram och sade till honom: ’Om du är Guds Son, så befall att de här stenarna blir bröd.’ Jesus svarade: ’Det står skrivet: **Människan lever inte bara av bröd, utan av varje ord som utgår från Guds mun**’” (v. 3-4).

Först, om han kan lida hunger eller fattigdom för Guds skull, om han värdesätter brödet eller ordet högst. Det är nämligen nödvändigt att en kristen, särskilt en lärare, accepterar risken att bli fattig eller förlora sin egendom.

Här segrar Kristus, och lär oss segra, för Gud är viktigare än maten. Gud är ju inte bukens, utan livets Gud, vilket han bevisar med Mose: **Han ville lära dig att människan lever inte bara av bröd, utan av varje ord som utgår från Herrens mun** (5 Mos. 8:3). Därav har människan livet, inte bara kroppens liv av brödet, utan såväl detta som det tillkommande livet av ordet eller av Gud. Detta är

frestelsen (*Versuchung*) till girighet och bekymmer för detta liv, att inte bry sig om Guds ord.

”Då tog djävulen med honom till den heliga staden och ställde honom på tem-pelmurens krön och sade: ’Om du är Guds Son, så kasta dig ner! Det står ju skrivet: Han ska befalla sina änglar, och de ska bära dig på sina händer så att du inte stöter din fot mot någon sten.’ Jesus sade till honom: ’Det står också skrivet: Du ska inte fresta Herren din Gud’” (v. 5-7).

Den andra frestelsen är en andlig frestelse, att fresta (*versuchen*) Gud. Det är något mycket högt som gemene man inte förstår, därför behandlar jag den helt kort här. Man kan tala om det grova sättet att fresta Gud: att man inte ska göra något som Gud varken har befallt eller gett förmågan till – samtidigt som

man påstår att allt är möjligt för den som tror.

På samma sätt som frestarer i den första frestelsen angriper tron genom misstro på grund av bristen på bröd och annat nödvändigt, så angriper han nu tron genom förmäthenhet i sådant som man inte har, och som Gud inte heller har befallt. Som att till exempel vilja ha sin utkomst men inte vilja arbeta för den, utan förvänta sig utkomst av tron. Eller förvänta sig ett hus av tron utan arbete. Liksom munkarna vill leva avhållsamt i tron att Gud ska ge dem det, samtidigt som de föraktar äktenskapet. Eller om man utan Guds befallning i övermod ville föra krig i tron, utan stridskrafter eller armé, och förvänta sig seger.

”Sedan tog djävulen med honom upp på ett mycket högt berg och visade honom världens alla riken och deras härlighet, och han sade till honom: ’Allt

detta ska jag ge dig, om du faller ner och tillber mig.’ Då sade Jesus till honom: **’Gå bort, Satan! Det står skrivet: Herren din Gud ska du tillbe, och endast honom ska du tjäna’**” (v. 8-10).

Den tredje frestelsen är frestelsen till fåfång ära och världslig makt, om den som kunde få rikedom och makt väljer ordet framom ära och inflytande. Här längtar nämligen naturen efter ära, beröm och namn lika mycket som den är ängsligt mån om buken i den första frestelsen.

Det är en stor frestelse, uppenbar hos påven, biskoparna, furstarna, kungarna och folk som berömmar sig av anden, hos svärmare och alla som vill ha ära och makt i världen och avskyr korsets skam, som vill gå in i himmelens härlighet med världens härlighet.

”Då lämnade djävulen honom, och änglar kom fram

och betjänade honom” (v. 11).

Efter att de här frestelserna är övervunna kommer trösten, att änglarna hjälper och betjänar dessa kämpare, de låter oss förstå att de understöder oss i sådana strider och gläder sig över vår seger.

1. Jag har en Jesus, som i allt var frestad liksom jag. Han tog en tjänares gestalt och blev mig lik en dag.

2. Nu vet han hurdan jag är, nu känner han min nöd, och när jag ser mig hjälplös här, då är han själv mitt stöd.

3. Han älskar mig i denna stund, har alltid nåd för mig, och evigt fast står hans förbund, hur allt än ändrar sig.

4. Och bär det även stundom ned i nödens mörka dal, han är dock med mig, han som led på korset dödens kval.

5. Han vet vad nöd och ångest är, han pinad, plågad var. Han vet vad döden innebär, han själv den smakat har.

6. Så är jag ej bedrövad mer, men glad, min Gud, i dig, och tänker, vad som än mig sker: min Fader sköter mig.

SH 407

Text: Lina Sandell

Melodi: Joseph Haydn

Samtiden under luppen

Nattvard on-line?

Av Boris Sandberg

Ioch med corona-pandemin och de begränsningar som vi varit tvungna att göra i vår vardag har diskussionen kommit i gång om vad som med tanke på gudstjänsten kan göras på nätet och som ändå behåller sin essens. Internet har exploderat med andakter och gudstjänster t.o.m. så att man upplevt att man borde följa med flera – i synnerhet på söndagarna – vilket lett till en viss stress. Gudstjänster via etern har kommit till oss redan i flera decennier via radio och TV, så det är inget nytt. Det är ingen skillnad på det talade ordet om det kommer streamat via YouTube eller något annat medium. Däri finns inget problem. Det som nu väckts tankar om är huruvida man kan fira nattvard on-line.

Även om vi alltid gjort på ett visst sätt betyder det inte att allt måste förbli just på det sättet. Det finns sådant som inte kan ändras och det finns sådant som kan – och kanske borde – ändras. Med tanke på nattvarden så har man bl.a. ifrågasatt nödvändigheten av alkoholhaltigt vin. I stället använder man sig av saft, lemonad eller alkoholfritt vin.

Då när det inte förekom några corona-restriktioner gick den som ville till kyrkan när högmässa firades. Men i och med att antalet närvarande nu begränsas – ibland till 40, ibland till 20 och ibland t.o.m. till tio – har man blivit tvungen att fundera över hur man ska ordna det, så att alla, som önskar, ska ha en nattvardsgudstjänst att gå till. I vissa församlingar har man helt enkelt lämna bort nattvarden.

Är nattvarden absolut nödvändig?

Nattvarden är ett av nådemedlen genom vilket vi ges syndernas förlåtelse i Jesu Kristi kropp och blod. Dessutom har Jesus uppmanat oss att fira denna måltid. För att ge möjlighet till nattvard har man ordnat nattvardsgudstjänster för tio personer åt gången så många gånger som det behövs för att alla som anmält sitt deltagande ska ha möjlighet. Det är en konstgjord lösning, att inte hela församlingen kan komma samman samtidigt. Men å andra sidan kan man teologiskt anse att hela församlingen är närvarande varje gång även om inte alla som finns i medlemsförteckningen är närvarande. Hur som helst så inverkar det på gemenskapen i själva gudstjänsten när man är medveten om att antalet deltagare begränsas.

I den här utblicken tar jag inte ställning till allt som refereras. Min avsikt är att endast till en del beskriva hur man kan tänka och visa hur människans förmåga saknar gränser när man försöker motivera sina åsikter.

Ett exempel

Sara Tiainen metodistpastor i Karleby berättar den 22.11.2020 i Himlalive på TV Fem hur hon tänker om nattvard över nätet. Hon ställdes inför frågan då en äldre församlingsbo ville ha nattvard. Hon visste hur mycket nattvarden

betydde för den här personen. Därför gjorde de det över telefon. Hon läste Jesu egna ord om brödet, hans kropp, och vinet, hans blod, och så tog den i andra ändan brödet och drack saften.

Det här väcker många frågor hos mig. Hur blir det med konsekrationen? Kan man konsekkrera på distans? Hur påverkar det synen på ämbetet? Kan vem som helst konsekkrera? Visserligen är det inte ämbetet som ger konsekrationen dess effekt men det hör till ämbetsbärarens uppgifter. Det som gör nattvard till nattvard är Jesu instiftelseord baserade på hans befallning men det finns vissa yttre villkor som måste uppfyllas.

Argument för och emot för nattvard on-line

Frida Mannerfelt nämner i *Kyrkans Tidning* den 7 april 2020 fyra argument för och fyra emot för nattvard on-line. Hennes forskningsfält kallas *digital theology* (digital teologi), ett begrepp jag aldrig hört förr. Måste medge att jag inte helt förstår hennes resonemang.

Första argumentet mot

Mannerfelt skriver: "På Lutherska världsförbundets hemsida ger generalsekreteraren för ekumeniska relationer, **Dirk G Lange** sin syn. Han utgår från två citat ur Konkordieboken. Dels ett stycke ur Stora katekesen, där Luther menar att "man på intet sätt måtte skilja och söndra de båda, ord och vatten, från varandra" i dopet och som tillämpat på nattvarden betyder det att bröd och vin hör ihop med orden som uttalas i församlingens gemenskap. Dels ett stycke ur Konkordieformeln, som slår fast att det inte blir någon nattvard 'om icke hela nattvardshandlingen, sådan den av Kristus förordnats, utföres'."

Andra argumentet mot

Den katolska teologen **Katherine G Schmidt** drar gränsen vid nattvarden som då inte kan utföras on-line därför att nattvarden innebär utbyte av gåvor. "Genom att ta emot Kristi kropp utgiven för oss, formas vi till människor som ger av oss själva", skriver hon.

- Men vad ger vi av oss själva, undrar jag. Om nattvarden är utbyte av gåvor så i så fall tar Jesus vår synd och ger oss sin förlåtelse.

Tredje argumentet mot

Mannerfelt skriver: *"Forskare i fältet digital teologi brukar peka på att kyrkor som påverkats mycket av de ekumeniska och liturgiska rörelserna är mindre benägna att omfamna DFP [(digitalt förmedlade praktiker)]. Här betonar man kyrkan som Kristi kropp, och att församlingen blir detta just genom att samlas och fira nattvarden."* Hennes forskning är inriktad på de kyrkor som traditionellt kallats frikyrkor.

Fjärde argumentet mot

I stället för nattvard kan man fira s.k. andlig kommunion. Teologer som reflekterat över det här sättet är bl.a. **Augustinus**, **Johannes Paulus II** och **Benedictus XVI** men den som man främst brukar hänvisa till är **Thomas av Aquino**. Han talar om *communio in voto* – "i (tro på) löftet".

- Tanken är att den som längtar efter att få nattvarden anses ha fått den och erhållit det som nattvarden ger redan genom längtan att få nattvard. Andlig kommunion anses vara möjlig i undantagsfall. Det finns t.o.m. en app för det här – e-ucharist.com. (<https://www.e-ucharist.com>).

Första argumentet för

Jo, därför att det är ett tecken på Guds nåd. Det här förekommer främst i reformerta kyrkotraditioner som har en symbolisk nattvardssyn. Alla har inte varit för det, men i och med covid-19 har vissa kyrkor tillåtit det och alltfler reformerta kyrkor följer efter. Man firar nattvard *in extremis* (i en nödsituation).

Andra argumentet för

”Ja, det är möjligt, så länge vi är närvarande inför varandra och Gud.”, skriver Mannerfelt.

- Men, det väsentliga är väl inte det att man är närvarande inför varandra. Vår och Guds närvaro gör inte nattvard.

Tredje argumentet för

”Ja, det är möjligt, för Gud är närvarande där vi minst förväntar oss.”

- Ett sådant resonemang öppnar för vilka funderingar som helst, tycker jag.

Fjärde argumentet för

Det är möjligt att fira nattvard on-line eftersom Jesus kan vara allestädes närvarande efter sin himmelsfärd.

- Javisst! Det håller jag med om. Jesus är allestädes närvarande, men Jesu närvaro är inte det samma som nattvarden. Det är nattvard där brödet och vinet har konsektrerats genom instiftelseorden i församlingens gemenskap.

Slutreflexioner

Om man börjar uppmana folk att ta fram bulla eller limpa ur sina skåp och blanda åt sig saft eller ta läskedryck ur sitt kylskåp så är risken stor att man börjar betrakta

nattvarden som en vanlig mindre måltid, något slags snacks. **"Den som äter och dricker utan att urskilja Herrens kropp, han äter och dricker en dom över sig"** (1 Kor 11:29). Sammanhanget är ju inte exakt det samma, men det kan ändå utgöra en varning för missbruk.

I sådana tider eller situationer där man inte har möjlighet att få nattvard kan man avstå från den eftersom man får syndernas förlåtelse också genom Guds ord och löften genom tron på Jesu död i vårt ställe. När Israels folk var i fångenskapen i Babylon och inte kunde offra måste de "nöja sig" med de heliga Skrifterna som de hade. Det var ju där synagogsgudstjänsten uppkom och som är förlaga till vår gudstjänst.

I en nattvard on-line blir gemenskapen lidande. Vi måste konstatera att den aldrig blir sådan som den är när vi är fysiskt på samma plats samtidigt i gudstjänsten. Paulus räknar med att nattvarden firas i gudstjänsten. **"... när ni samlas** [grek. *synerkhomenon* = komma samman] **går det inte att fira Herrens måltid ..."** (1 Kor 11:20).

Med Gud har vi gemenskap också genom Ordet och bönen. Det är på sätt och vis "on-line". Men det ersätter inte den fysiska närvaron i gudstjänst med nattvard. De första kristna kom samman för bl.a. brödsbrytelse (nattvard, Apg. 2).

Luthers kommentar över Genesis 11

ENLIGT LUTHERS WORKS VOL. 2.

Översatt till svenska av *Tord Carlström*

Aven detta kapitel handlar om det utsökta exempel som den heliga patriarken Noa och hans familj utgör. Det gäller särskilt dem som var gudfruktiga. Det vill visa oss hur mycket tro och gudsfruktan det fanns hos dessa heliga män trots den otroliga, ondska, avundsjuka och förtryck som var vida spridd och förhärskande bland människors barn.

Någon tid efter floden var hela jorden i ett välsignat tillstånd; alla människor hade samma språk, inte en liten sak när det gäller att upprätthålla harmoni och en särskild tillgång när det gäller att undervisa i religion. Det färskta minnet av Guds omåttliga vrede genom floden höll deras hjärtan i gudsfruktan och i aktning för sina förfäder.

Noas son Ham är den förste som stör detta välsignade tillstånd. Som om han hade glömt den stora vreden, föraktar han först sin faders auktoritet och gör hån av honom som han borde ha respekterat, som vi hörde tidigare. Sedan lämnar han sin fader och sina gudfruktiga bröder och inrättar ett nytt rike för sig på jorden. Slutligen får hans äldsta son ett barnbarn, Nimrod. Efter att han inrättat sin makt med förtryck, plågar han de gudfruktiga efterkomlingarna till Noa på olika sätt, grundar ett rike åt sig själv, och antar ensam suveränitet över det.

På liknande sätt var det när Adam hade fått två söner; två slags folk fick sina ursprung från dem. Kain lämnade sin fader, grundade en särskild kyrka utan Guds befallning, och föraktade den sanna kyrkan. Samma sak sker här med Noas söner. Från Ham, som från en ogudaktig och ond källa härstammar den falska och lögnaktiga kyrkan.

Detta kapitel säger inte klart vilken synd byggarna av Babels torn gjorde sig skyldiga till. Därför varierar åsikterna mellan själva byggandet av tornet och byggnadsarbetarnas synd. Ju mer vågad en man är i att besvara dessa två frågor desto mer uppenbart uttrycker han sig. Och folket i gemen avhöll sig inte från att hitta på historier⁸. Så säger de att höjden på tornet var nio mil, men när språkförbistringens skedde, förstördes en tredjedel av vind och väder och resten sjönk i jorden så att endast en tredjedel fortfarande finns kvar. Dessutom hävdade man att det var så högt att man kunde höra hur änglarna sjöng i himlen.

Men vi struntar i dessa dåraktiga fabler. Det är värdigare vår undersökning att tänka på byggarnas synd, någonting som inte kan klart förstås ur texten.

Lyra anser att Hams ättlingar satte igång konstruktionen med tanke att ha en säker tillflykt om Herren igen skulle vilja förstöra hela världen genom en flod. Jag är inte av samma åsikt. För det första hörde även Ham det tydliga löftet att världen aldrig mera skulle förgås genom en flod. För det andra visste Ham att floden hade stigit 15 alnar över det högsta berget i hela världen. Därför tror jag att de inte var så dåraktiga

⁸ Historien om Babel hade sin plats i den medeltida folkloren och legender, varifrån dessa är tagna.

att tänka att de kunde resa ett byggnadskomplex så högt att det skulle skydda dem från en flod.

Jag tror att deras motiv kan uttryckas i orden: "Kom låt oss bygga ÅT OSS SJÄLVA en stad och ett torn." Dessa ord är bevis på självbelåtna hjärtan, som sätter sitt hopp till ting i denna värld utan att förtrösta på Gud och med förakt för kyrkan som saknar all makt och pompa.

Därför anser jag det som Lyra säger om en trygg plats gentemot en rasande flod som ett allegoriskt tal. Fäderna använde det för att beskriva människor vars yttersta förakt för Gud får dem att tro att det i deras egen kraft finns något skydd mot Guds vrede. Javisst, du kan hitta på vilken historia som helst om ett hjärta som är självbelåtet och inte fruktar Gud, och ändå skulle det vara omöjligt att beskriva ogudaktighet på ett riktigt sätt.

Jag tvivlar inte på att just denna berättelse gav upphov till historien om jättarna som utformade en plan hur de skulle kasta ut Jupiter från himlen och hopade berg på berg, just som *Deucalion*-historien⁹ härstammade från berättelsen om floden. Dessa berättelser blev bekanta för hedningarna genom patriarkernas predikningar. Därför tror jag att synden här inte var någonting annat än självbelåtenhet och stolthet sammanlänkad med förakt för Gud. De ogudaktiga är vana att göra på det viset. När de blir uppblåsta genom framgång tror de att de sitter i Guds famn; och i sin stora självsäkerhet har de djärvheten att göra vad helst de vill.

På liknande sätt, Hams synd var inte endast en synd mot kyrkan utan även mot överheten; ty han skrattade åt sin heliga

⁹ Från grekiska mytologin. Under Ds tid beskrivs en flodöversvämning.

fader och föraktade hans religion och lära. Efter att han lämnat sin fader, som vi hörde tidigare, grundade han både en ny regering och en ny religion. Hans barnbarn Nimrod syndade på samma sätt både mot överheten och kyrkan. Han odlade inte den sanna religionen; och han utövade orätt förtryck på sina kusiner, vilka han drev ut från deras faders områden. Det är inget tvivel om att dessa folk som flyttade mot öst var, såsom Mose säger, Nimrod och andra ättlingar till Ham; ty Mose ger en klar indikation åt det hållet i början av detta kapitel. Dessa synder resulterade i deras eget straff, som Mose beskriver litet senare.

Därför måste dessa ord, som Mose skrivit så enkelt - att de uppmanade varandra att bygga ett torn och en stad - måste förstås på ett hårt sätt, som om Mose sade: "Var det inte en kolossal stolthet och stort förakt för Gud, att utan att rådfråga Gud de vågade sätta igång ett så enormt projekt på eget ansvar?" De driver ut de gudfruktiga ättlingarna till Sem från sina boningar och har för avsikt att underkuva hela världen, men särskilt att förtrycka kyrkan. Därför är denna synd ett stort avfall från kyrkan, från Ordet, och från Guds verkliga änglar, till djävulen; den innehåller synd inte endast mot första tavlan utan även mot den andra.

Därför ligger betoningen på deras ord: "låt oss bygga ÅT OSS SJÄLVA en stad och ett torn" inte åt Gud, inte åt Guds kyrka, utan för att förtrycka kyrkan; och med andra ord: "Låt oss göra ett namn ÅT OSS SJÄLVA." Dessa människor som är så betagna med en så stark önskan att upplyfta sitt eget namn är säkert inte bekymrade för att Guds namn skall bli ohelgat; och utan tvekan såg de med djupt förakt på de enkla bostäder som deras heliga fäder och bröder hade; eftersom de själva byggde så storstilat.

Inte heller är det utan avsikt när de deklarerar att toppen av tornet skulle nå upp till himlen. Dessa ord skall inte tillämpas endast på höjden; de avser också att säga att detta var en plats för tillbedjan. Innebörden var att Gud bodde mycket nära detta torn. Det är satans sätt. Han smyckar sig med Guds titel och vill ha vidskepelse ansedd som religion.

Kyrkan i våra dagar har inga mer dödliga fiender än turken och påven. Men båda skyltar med Guds namn, och de antar att det inte finns någonting de inte kan få med hjälp av denna titel. Under tiden blir vi själva kallade villolärare, satans säd, avfallingar och rebeller. Så har saker alltid gått, även under de första tiderna innan och efter floden. I detta avsnitt porträtteras Ham som folk som har föraktat kyrkans ödmjukhet och gudaktighet och byggde Babylon, inte endast på grund av politiska skäl utan också med tanke på religiöst intryck, nämligen, att platsen skall betraktas som mycket nära himlen och en byggnad mycket tilltalande för Gud.

Därför är det sant som man säger att varje avfalling är en förföljare av sina egna. Då Ham och hans ättlingar skilde sig från kyrkan, gjorde han det till vana att senare förtrycka kyrkan och upphöja sig själv och sitt folk. På samma sätt förföljer satan Gud och kyrkan med ett våldsamt hat nu när han har skilt sig från Gud och hans änglar, som är den himmelska kyrkan. För att kunna göra detta med en viss framgång, förvandlar han sig till en ljusets ängel (2 Kor.11:14) och tillvitar sig själv gudomlighet. Sålunda gör han sig till en sorts gud här mitt i Babylon och upprättar en kyrka för sig själv i avsikt att förtrycka den sanna kyrkan.

Nu är det de gudaktigas tur att handla på samma sätt. Efter att de har skilt sig från satans kyrka och har övergivit den borde de också börja hata den. Så är vi, med Guds nåd, heliga

avfallingar; ty vi har hoppat av från antikrist och satans kyrka och har allierat oss med Sonen och den sanna kyrkan. Det anstår oss att stå upp för detta och angripa den falska kyrkan.

I detta avsnitt pekar Mose på avfallets synd, nämligen att Hams ättlingar, Nimrod och andra skilde sig från Gud och Ordet, från fäderna och kyrkan inte endast beträffande deras yttre förening men beträffande religion och gudstjänst. De levde i enlighet med sina egna råd och önskningsar.

Det var ingen synd i sig att resa ett torn och bygga en stad, det gjorde även helgonen; och Assur, som jag tror att allt igenom var ett helgon byggde Nineve för han kunde inte längre bo bland de ogudaktiga (Gen. 10:11).¹⁰ Men detta är deras synd: de satte sitt eget namn på denna konstruktion; efter att ha föraktat Noa och den sanna kyrkan är deras avsikt suveränitet; de framhåller att de är folket som står nära Gud, som Gud lyssnar till, och som Han ger framgång; och de drar slutsatsen att Noa i stället har blivit övergiven och åsidosatt av Gud.

Sålunda beskriver denna berättelse ogudaktigheten, systemet, ambitionen och alla ogudaktiga människors komplott, särskilt hos skrymtarna som hävdar att de ensamma är heliga och mycket nära Gud och som vill regera jorden. Om du vill kalla denna synd med ett annat namn så är det verkligen att häda Guds namn och överträdelse av sabbaten; det är ren avgudadyrkan med vilken äran för levande Gud ändras till en kalv, dvs. till en hjärtats avgud. Dessa synder föder andra, nämligen, hat mot den sanna kyrkan, förföljelse, förtryck,

¹⁰ SFB översätter "**Han (Nimrod) drog sedan ut till Assyrien...**" medan KJV har som Luther: "**Out of that land went forth Asshur, and builded Nineveh**" ("Ut ur det landet reste Assur och byggde Nineve").

mord, rån, och även otukt och otrohet. Ty den falska kyrkan är alltid en förföljare av den sanna kyrkan, inte endast andligen, med hjälp av falsk lära och ogudaktiga gudstjänstformer, utan också fysiskt, med hjälp av svärdet och förtryck.

Mose konstaterar att på denna synd följde ett straff, nämligen språkförbistringen. Detta förefaller kanske att ha varit ett lätt straff, men det är verkligen ett fruktansvärt om du beaktar de extrema svårigheter som följde på språkförbistringen. En sak är att språkidentiteten är ett mycket starkt band när det gäller mänskligt umgänge och harmoni mellan människor. Även i detta fall är ordspråket sant: "Lika barn leka bäst"¹¹. En tysk tycker om att tala och umgås med en person av sin egen nationalitet. Men där språken är olika, blir det ingen handel, utan hat uppstår i hjärtat mot den nation vars språk du inte förstår. Sålunda hatar och föraktar en fransman en tysk; italienerna hatar och föraktar alla nationer utom sin egen.

Så är det klart att som ett resultat av denna uppdelning i språk blev hjärtan oeniga, seder ändrades och dispositioner och strävanden förändrades. Följaktligen kan du i sanning kalla den en drivbänk för allt ont, eftersom den har förorsakat såväl politisk som ekonomisk¹² förvirring.

Fastän dessa är mycket allvarliga olägenheter, är de ingenting i jämförelse med den förvirring som uppdelningen i språk har åstadkommit för kyrkorna och oändliga anledningar till avgudadyrkan och vidskepelse. Vem inser inte att predikoämbetet nästan helt avbröts genom denna språkförändring?

¹¹ På engelska: *"Birds of a feather flock together."*

¹² Med ordet *oeconomia* brukar Luther oftast mena "hushåll".

Eber¹³, som otvivelaktigt bevarade det första och sanna språket, kunde härefter inte undervisa andra vars språk han inte kunde och vilka inte kunde förstå honom.

Därför är det en stor välsignelse och ett enastående mirakel i Nya Testamentet att den helige Ande på pingstdagen med hjälp av olika språk samlade människor från alla länder till en kropp under huvudet Kristus. (Apg. 2) Kristus samlar och förrenar alla i en tro genom evangeliet fastän de olika språken förblir; och Han river ner muren (Ef. 2:14) inte endast genom att försona oss med Gud genom sin död och genom att tala till oss med ett nytt språk utan också genom att åstadkomma en yttre harmoni, så att olika hjordar samlas tillhopa under en herde och samlas i en fålla (Joh. 10:16). Detta är Kristi välsignelse; och eftersom den är gemensam för alla, förorsakar skillnader i det yttre levernet inget hinder.

Låt oss därför ge Honom äran för att Han genom den helige Ande har tagit bort denna den svåraste straffdom, som var upphovet och drivbänken till allt ont och oenighet, och har givit oss ett heligt samförstånd, fastän de olika språken förblir. Ty där Kristus Medlaren inte är erkänd där är hjärtats oenighet lik språkens och där finns en förskräcklig blindhet. När vi därför ser på alla nationers och tiders historia ser vi att varierande krig bröt ut och en stor variation av seder, religioner och idéer uppstod på grund av skillnader i språk. Detta onda ville Kristus avhjälpa med ett nytt under.

Jag själv förstår inte en italienare, inte förstår en italienare mig; och därmed existerar en naturlig motsättning för ilska och fiendskap mellan oss. Men om vi båda förstår Kristus, omfamnar och kysser vi hjärtligt varandra ömsesidigt som

¹³ Eber var Sems sonson.

medlemmar. Men där Kristus inte är närvarande, där består straffet från Babylon fortfarande; skillnaden i språk, som säkert åstadkommer en splittring av hjärtan och ger upphov till förvirring, inte endast beträffande hemmets skötsel och regering men också beträffande religion och kyrkan.

Detta straff, som är så fruktansvärt, varnar oss att vara på vår vakt så att vi inte faller ifrån Ordet eller föredrar oss själva framom andra som om vi skulle vara bättre och heligare. På grund av att Hams ättlingar gjorde detta, följde ett fruktansvärt straff, som, enligt min mening resulterade i större skada för det mänskliga släktet än floden själv. Den senare drabbade endast människorna vid en tidpunkt, medan den förra håller på ända till världens slut. Fastän Kristus skaffade oss hjälp genom sin Ande, hur liten del är det inte som tar emot Ordet och tror det! Den återstående mängden är delad i sina åsikter lika som i sina språk och gör välkomsttjänst åt satan, upphovsmannen till krig och oenighet.

För det tredje. Efter att vi har samtalat om synden och byggnadsarbetarnas straff, är det inte utan förtjänst att beräkna tiden, nämligen hur många år det gick mellan floden och Pelegs födelse, vid vars tid Babels torn byggdes och språkförbistringen inträffade. Det blir ungefär hundra år efter floden då Noa redan var 700 år gammal. Ham och hans sonsöner, som helt hade glömt Guds fruktansvärda vrede, föraktade Noa tillsammans med hela hans kyrka och ättlingarna till de heliga fäderna medan han ännu levde, regerade och förkunnade om Guds stora vrede. Måste vi inte anta att det grämde den fromme Noa och hans folk att ättlingar till honom inlät sig i sådana företag medan deras fader såg på och förgäves varnade dem? Så blir detta helgon hånad en andra gång såsom en sinnessvag gammal man.

Följaktligen är våra frestelser, kors och förtret ingenting jämfört med fädernas frestelser, kors och förtret. Men fastän även vi lägger märke till ohygglig ondska i världen så observerar vi det inte så länge och därför är vi lyckosammare; ty vi lämnar en sådan ond generation snabbare. Noa såg sina urartade sonsöner i trehundrafemtio år och hur mycket elände tror du att han erfor under sin tid? Med avseende på denna portion av olycka blir Noa passerad av sin gudfruktiga son Sem, som levde 500 år efter floden. Oj, vilka martyrer! Alla mänskogenerationer skulle eftertänksamt betrakta dem och lära sig tålamod av deras exempel.

St. Petrus säger om den rättfärdige Lot att hans själ bedrövades när han såg Sodomiternas ogudaktiga handlingar (2 Petr. 2:7). Simeon konstaterar om Maria att ett svärd skulle genomborra hennes själ (Luk. 2:35). Helgonen kan inte se världens ondska utan djup sorg. Men dessa senare generationers kors är ingenting i jämförelse med de heliga fädernas, som tvingades se världens stora fördärv i 500 år och mer. Låt oss därför, även vi, tålmodigt lida dessa ledsamma syner och satts pilar (Ef. 6:16), som han skjuter in i våra hjärtan; för vi skall inte förvänta oss att vår situation är bättre än de heliga fädernas, fastän, som jag har sagt, det är bättre i detta avseende att vi har en kortare livstid.

*Martin Luther i Spis och föda,
Påskveckan,
tisdag, s. 350-352 (1978)*

Och [den Uppståndne] sade till [sina lärjungar]: "Det står skrivet att Messias ska lida och på tredje dagen uppstå från de döda, och att omvändelse och syndernas förlåtelse ska förkunnas i hans namn för alla folk (Luk. 24:46-47).

Sär står båda delar, vad man ska predika, och varför Kristus är död och uppstånden ifrån de döda, nämligen att i Hans namn skall förkunnas bättring och syndernas förlåtelse. Han säger tydligt: **I hans namn**, ty det finns ingen bättring och synda-förlåtelse i något annat namn än endast i Kristi namn, så att den som vill ha syndernas förlåtelse, han skall tro, att Kristus för honom har lidit och åter uppstått ifrån de döda.

Vad betyder nu bättring och syndernas förlåtelse? Eller vad är meningen därmed, att Herren fattar bättring och syndernas förlåtelse tillsammans och med uttryckliga ord säger, att man skall predika detta **bland alla folk**? Svar: Predika **bättring** är intet annat än att kalla människorna syndare och säga, att de måste omvända sig. Kort sagt: Att predika bättring kallas att förehålla människorna, att de äro i ett sådant tillstånd och av en sådan beskaffenhet, att de omöjligt kunna bli saliga, om de icke omvända sig och bli andra människor. Emedan nu Kristus vill, att denna bättringspredikan skall förkunnas bland alla folk, så vill Han icke urskulda någon människa på jorden eller ha någon undantagen utan vill, att de alla inse sin skuld och erkänna sig vara syndare. Därför fördömer Herren Kristus med denna befallning hela världen och kallar alla människor syndare, både judar och hedningar, och vill att, om vi annars önska bli saliga, var och en skall falla på knän, upplyfta sina händer och säga: "Herre, jag är en syndare, och det är för mig nödvändigt,

att jag gör bättring, men jag kan det icke, var mig därför nådig, Herre, och hjälp mig"! När någon detta gör och förtvivlar om allt sitt görande och allt sitt dagliga liv, då kommer det andra stycket, som heter **syndernas förlåtelse**. Detta vill Herren också att man skall predika. Det är alltså i synnerhet detta det gäller, att vi känna, att vi äro syndare, och så bedja om nåd. Ty till denna byggnad, att bilda en kristen, måste det alltid vara den första stenen, att man känner synden, ty eljest skall man icke kunna glädja och trösta sig med syndernas förlåtelse.

* * *

Summan av evangelium är detta att det visar, både att hela världen är under synden, och att den blott genom Kristus kan bli rättfärdig och salig. Förnuftet dömer på sitt eget sätt. Den ene låter sig tycka, att han är from, när han icke lever i grova synder, den andre när han övar mycken välgörenhet o.s.v. Men evangelium gör alla människor till syndare och visar dem till Kristus såsom ock Kristus predikar: **Gören bättring, och tron evangelium**, Mark. 1: 15. Hur skola vi då göra? Skola vi förtvivla, därför att vi äro syndare och veta, att Gud är fiende till synden? Nej, utan då är det befallt att jämte bättringen predika syndernas förlåtelse, att man i Kristi namn skall förkunna syndernas förlåtelse för alla dem, som höra och tro, så tillägna sig detta, trösta sig därmed och säg: Herre, jag är en syndare, men skona mig, jag vill leva på blott nåd, som i ditt namn tillbjudes mig. Så gör du väl och blir hjälpt.

Detta vill säga att predika syndernas förlåtelse i Kristi namn, att alla synder bli tillgivna alla dem, som mottaga evangelium och tro på Kristus. Utom Kristus är ingen förlåtelse, men i Kristus är idel förlåtelse. Ty, såsom skrivet står, syndernas förlåtelse, säger Kristus, skall man predika i mitt namn, d.v.s. för min skull, att jag för er är död och uppstånden ifrån de döda, och att jag genom mitt lidande, min död och uppståndelse har förvärvat och skänker er edra synders förlåtelse.

Avsändare:

Lutherläsaren
Kristian Norrback
Ginstigen 171,
66100 Malax,
Finland

REDAKTÖR: Markus Engström, Lappfjärdsvägen 8, L5, 64100 Kristinestad, Finland. Tel. +358(0)50-358 97 97.
E-post: mkeengstrom@gmail.com.

ANSVARIG UTGIVARE: Kristian Norrback, Ginstigen 171, 66100 Malax, Finland.
Tel. +358(0)50-919 57 04.
E-post: kijana@mbnet.fi.

REDAKTIONELLA MEDARBETARE: Tord Carlström (Sannäs), Jan-Erik Back (Korsholm), Lars Lövdahl (Vasa) och Tom Lövdahl (Lappfjärd).

LUTHERLÄSARENS WEBADRESS:

www.lutherlasaren.org (OBS, ny adress!)

NYA PRENUMERATIONER OCH AVBESTÄLLNINGAR:

Sänds till ansvarig utgivare: Kristian Norrback, Ginstigen 171, 66100 Malax, Finland. Tel. +358(0)50-919 57 04.
E-post: kijana@mbnet.fi.

LUTHERLÄSARENS BANKKONTO är Nordea, Kristinestad, Finland.
IBAN: FI08 2026 1800 0072 90.
BIC: NDEAFIHH

LUTHERLÄSARNA RF:S FO-NUMMER: 3055254-3.

LUTHERLÄSARENS BOKLÅDA, KONTAKTUPPGIFTER:

Bror-Erik Wikström,
Bölevägen 124, 64240 Böle, Finland. Tel. +358(0)6-225 8144.
Närpes Sparbank, IBAN: FI06 4963 1020 0234 74
BIC: ITELFIHH